

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 41. maddesinde; Maliye Bakanlığı'nca belirlenen amme alacaklarının, yine Maliye Bakanlığı'nca tesbit edilen bankalar veya postahaneler aracı kılınmak suretiyle ödenebileceği, bankalarca tahsil edilen amme alacaklarının, tahsil edildikten sonra azami (7) gün içinde, postahaneler aracılığıyla tahsil edilenlerin ise, azami (10) gün içinde T.C. Merkez Bankası'na aktarılması gerektiği, tahsil edilen amme alacaklarının, yasada belirtilen azami sürelerde T.C. Merkez Bankası'na intikal ettirilmemesi halinde, amme alacağının, gecikme faiziyle birlikte tahsilatı yapan kuruluştan tahsil edileceği hükme bağlanmış, maddenin 2795 sayılı Yasa'yla eklenen, bilahare 3418 sayılı Yasa'yla değiştirilen son fıkrasında ise; "Tahsilatı yapan ilgili kuruluşların, bu görevleri süresinde yerine getirmeyen sorumlularından, ödemeye konu amme alacağının %10'u nispetinde ayrıca ceza tahsil olunur." hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda alınan 41. maddenin gerekçesinde de belirtildiği üzere, anılan maddeyle, mükelleflerin vergilerini kolaylıkla ödeyebilmeleri için, postahaneler ve bankalar aracı kılınmak suretiyle ödeme imkanı getirilmiş, maddeye 2795 sayılı Yasa'yla eklenen beş fıkra da ise, bankalar ve postahaneler vasıtasıyla tahsil edilen amme alacaklarının Yasa'da belirtilen süreler içinde Merkez Bankası'na intikal ettirilmemesi halinde uygulanacak müeyyideler öngörülmüştür.

Getirilen müeyyideleri iki kısımda ele almak mümkündür.

1- Süresinde intikal ettirilmeyen amme alacağının, gecikme faiziyle birlikte, ilgili aracı kuruluştan tahsili

2- Süresinde intikal ettirilmeyen amme alacağının % 10'u oranında ve idari para cezası niteliğindeki miktarın, aracı kuruluşun müdürlerinden tahsili

Amme alacağının geç intikali nedeniyle, ilgili kuruluştan tahsil edilecek olan gecikme faizi, devletin, amme alacağını belli bir süre kullanmaması karşılığında alınan ceza niteliğinde olup devletin zararının önlenmesi amacını taşıdığı kuşkusuzdur. Söz konusu gecikme zammının tahsili ile de, devletin uğradığı zararın giderilmiş olacağı açıktır.

Maddenin son fıkrasında yer alan "sorumlu müdür"den tahsili öngörülen % 10 oranındaki para cezasının ise, kamu görevlilerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile personel hukuku yönünden değerlendirilmesi gerekmektedir.

Anayasa'nın 128. maddesinde; Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği belirtildikten sonra, kamu görevlilerinin görev ve sorumluluklarına ilişkin 129. maddede, memurlar ve kamu görevlilerine savunma alınmadan disiplin cezası verilemeyeceği, yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davalarının, kamu görevlisine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak ancak idare aleyhine açılacağı öngörülmüştür.

Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin, kusurlu davranışları nedeniyle disiplin yönünden cezalandırılması personel hukukunun genel prensiplerindendir. Genel personel kanunu niteliğindeki 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda da, fiilin ağırlık derecesine göre verilecek disiplin cezaları belirlenmiş, soruşturma usulü, süresi, disiplin cezası vermeye yetkili amir ve kurullar ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir.

Anayasa'nın 129. maddesinde, disiplin cezalarından ayrı olarak, kamu görevlilerinin kusurlarından kaynaklanan tazminat davalarının, ancak, idare aleyhine açılacağı, bilahare, ilgili kamu görevlisine rücu edilebileceği öngörülmektedir.

6183 sayılı Yasa'nın 41. maddesinde yer alan "sorumlu müdür"den tahsili öngörülen para cezasına bu açıdan bakılınca; anılan para cezasının, disiplin cezası niteliğinde olmadığı tartışmasızdır.

Sorumlu müdürden tahsili öngörülen para cezasının, memurun kusurlu davranışı sonucu oluşan bir zarara karşılık olup olmadığı hususuna gelince;

Tahsil edilen amme alacağının, T.C. Merkez Bankası'na geç intikal ettirilmesinden, tahsilatı yapan kuruluşun "müdür"ünün sorumlu olduğu, 41. maddenin son dan bir önceki fıkrasında ayrıca hükme bağlanmıştır. Anılan maddeye göre, amme alacağının geç intikallettirilmesinden sorumlu tutulan müdürün, geç intikal nedeniyle ilgili kuruluştan tahsil edilen gecikme zammının "rücu" yoluyla muhatabı olacağında kuşku yoktur.

Şu halde, ortaya çıkan zarar, yalnızca geç intikalden doğan gecikme zammı olduğuna göre, gerek 41. maddenin son dan bir önceki fıkrası, gerekse, paralel hüküm getiren Anayasa'nın 129. maddesi uyarınca, "müdür"ün, rücu yoluyla oluşan zarardan (gecikme zammından) sorumlu tutulması mümkündür.

Buna göre, kusurlu davranışı nedeniyle sorumluluğu bulunan ve bu sorumluluk gereğince, bünyesinde yer aldığı kurumun ödediği gecikme zararından, rücu yoluyla sorumlu tutulan müdürün, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin sorumluluklarının belirlendiği 129. maddedeki sorumlulukları aşar nitelikte olan ve memurların sorumluluk türleri arasında yer almayan "idari para cezası" ile cezalandırılmasını öngören 6183 sayılı Yasa'nın 41. maddesinin son fıkrasının, Anayasa'nın 129. maddesi ile "hukuk devleti" olma özelliğinin vurgulandığı 2. maddesine aykırı olduğu sonucuna varılarak, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28/2 maddesi uyarınca, Anayasa'ya aykırılık hakkında karar verilmek üzere, dosyada bulunan belgelerin onaylı örnekleriyle birlikte Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmesine, 30.11.2000 tarihinde oybirliği ile karar verildi."